

Poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća

Jakovac, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:745728>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ANA JAKOVAC

POSLOVNE BANKE KAO IZVOR FINANCIRANJA PODUZEĆA

Završni rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ANA JAKOVAC

POSLOVNE BANKE KAO IZVOR FINANCIRANJA PODUZEĆA

Završni rad

**JMBAG: 0303066769 ,redovita studentica
Studijski smjer: Financijski management**

**Predmet: Financijska tržišta
Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Ekonomija
Znanstvena grana: Financije**

Mentor / Mentorica: Prof. dr. sc. Dean Učkar

Pula, rujan 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Jakovac, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Financijski management, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Ana Jakovac dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Zahvala

Zahvaljujem svom mentoru prof. dr. sc. Deanu Učkaru na podršci i pomoći kod izrade ovog završnog rada. Također, zahvaljujem mu se na svim sugestijama i korisnim savjetima koji su mi uvelike pomogli tijekom pisanja kao i na svim konzultacijama koje mi je omogućio kada god mi je to bilo potrebno.

Sadržaj

1. UVOD.....	7
2. <i>Kratkoročno, srednjoročno i dugoročno financiranje</i>	9
2.1. <i>Kratkoročno financiranje</i>	10
Spontano financiranje.....	11
Osigurano i neosigurano financiranje.....	12
Emisije komercijalnih zapisa	13
Ostali izvori.....	13
2.2. <i>Srednjoročno financiranje</i>	13
Poslovni najam.....	14
Financijski najam.....	15
2.3. <i>Dugoročno financiranje</i>.....	15
3. <i>Kredit</i> za poduzeća	16
3.1. <i>Kratkoročni bankovni kredit</i>	16
Kontokorentni kredit	17
Akceptni kredit	17
Eskontni kredit	18
Lombardni kredit	18
Rambusni krediti	18
Avalni kredit	18
3.2. <i>Dugoročni bankovni kredit</i>	19
Hipotekarni krediti	19
Investicijski krediti	20
4. <i>Financiranje poduzeća</i>	21
5. <i>Lokve d.o.o.</i>.....	26
5.1. <i>Analiza bilance poduzeća</i>.....	28
5.2. <i>Statistička analiza poslovanja poduzeća Lokve d.o.o. putem pokazatelja poslovanja</i>	31
5.2.1. <i>Pokazatelj likvidnosti</i>	31
5.2.2. <i>Pokazatelj zaduženosti</i>	32
5.2.3. <i>Pokazatelj profitabilnosti</i>	33
5.3. <i>Kredit poduzeća tvrtke Lokve d.o.o.</i>.....	34
6. <i>Zaključak</i>	38
<i>Literatura</i>.....	40
<i>Popis tablica,slika i grafikona</i>	41
Sažetak.....	41
Summary	43

1. UVOD

Tema završnog rada je financiranje poduzeća te su kao njihov izvor uzete poslovne banke. Za svako poduzeće veliku važnost predstavlja odluka o načinu i izvorima financiranja te osiguranje pozitivnog i uspješnog poslovanja poduzeća. U svakom poduzeću menadžment je odgovoran za pribavljanje financijskih sredstava, podmirenje obaveza, ostvarivanje zadanih ciljeva poduzeća te na kraju i za postizanje dobiti.

Postoji nekoliko različitih kriterija prema kojima se obavlja podjela na pojedine vrste financiranja poduzeća, a najčešći jesu:

(1) prema vremenu raspoloživosti izvora – može biti kratkoročno i dugoročno. Pri kratkoročnom financiranju izvori su raspoloživi do godine dana, a pri dugoročnom financiranju izvori su raspoloživi dulje od jedne godine, a financiranje gdje su izvori financiranja dostupni od jedne do pet godina naziva se srednjoročnim financiranjem.

(2) prema podrijetlu izvora – može biti vanjsko ili unutarnje. Vanjske izvore financiranja poduzeće osigurava uzimanjem kratkoročnih i dugoročnih kredita, emisijom vrijednosnica i slično, dok unutarnje izvore financiranja poduzeće čine: dobit, amortizacija, brzo unovčiva imovina, razni surogati novca te rezerve-pričuve.

(3) prema vlasništvu izvora – može biti tuđe ili vlastito. Tuđi izvori financiranja su svi oni po kojima postoje obveze jer se korišteni novac odnosno kapital mora vratiti u određenom roku, a vlastiti izvori financiranja nemaju obveze vraćanja kao što je, primjerice, dionički kapital, novac vlasnika koji su svoj novac uložili u temeljni kapital poduzeća.¹

Većina novih ili aktualnih poduzeća na tržištu nema svojih izvora sredstava već koriste tuđe izvore sredstava. Razlog tome, u najvećem dijelu, jest današnja ekonomska situacija u Hrvatskoj. Rijetka poduzeća imaju svoje izvore sredstava za financiranje te je zbog toga najsigurniji način financiranja samog poduzeća - banka, odnosno poslovne banke.

¹ M. Vukičević, *Financijepoduzeća*, Zagreb, Golden Marketing - Tehnička knjiga, 2006., str. 151

Završni rad se sastoji od pet međusobno povezanih poglavlja, gdje se u uvodnom poglavlju upoznae s temom rada, u drugom poglavlju upoznae se sa kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim načinom financiranja te koje oni mogućnosti nude. U trećem poglavlju upoznae se sa kreditima koje banka može ponuditi poduzećima dok je u četvrtom poglavlju kroz nekoliko slika prikazano financiranje poduzeća kroz godine. Na samom kraju rada, u petom poglavlju, analizirano je poduzeće Lokve d.o.o.. Analiza poduzeća temelji se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi bilance poduzeća te financijskim pokazateljima likvidnosti, zaduženosti i profitabilnosti. Na temelju dobivenih rezultata vidi se koliko su poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća učinkovite.

2. Kratkoročno, srednjoročno i dugoročno financiranje

Kratkoročno i dugoročno financiranje spada u skupinu financiranja iz tuđih izvora. Kao što je već u uvodu navedeno kratkoročno financiranje je financiranje gdje izvori sredstava traju do godine dana dok kod dugoročnog financiranja izvori sredstava traju duže od godine dana te kod srednjoročnog financiranja izvori sredstava traju od jedne do pet godina.

Pod kratkoročnim financiranjem podrazumijevaju se kratkoročni krediti uzeti od poslovnih banaka ili poslovnih partnera koji imaju trenutne viškove financijskih sredstava. Dok se pod dugoročnim financiranjem podrazumijevaju dugoročni krediti poslovnih banaka ili poslovnih partnera te je to financiranje utemeljeno na kriterijima vlasništva i rokova.²

Kratkoročno financiranje razlikuje se od dugoročnog po tome što dugoročno financiranje, u većini slučajeva, podrazumijeva i stjecanje imovine poduzeća. Sudjelovanje vlasnika, partnera i dioničara u kapitalu poduzeća klasificira se kao trajno financijsko ulaganje u poslovnu aktivnost poduzeća i samim time automatski se isključuje iz definicije kratkoročnog financiranja odnosno kreditiranja. Kod kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog financiranja uvijek je prezentno i obećanje poduzeća, koje kapital posuđuje, tj. preuzima, da će u određenome roku i uz određenu kamatu, posuđeni kapital i vratiti³.

² Ibidem, str. 206

³ Z. Ivanović, Financijski menadžment, Hotelijerski fakultet Opatija, 1997., str. 249

2.1. Kratkoročno financiranje

Kratkoročno financiranje od velike je važnosti za svako poduzeće u smislu prevladavanja povremene nelikvidnosti koje ima određenu cijenu, odnosno kamatu.

Ovo financiranje koristi se češće u odnosu na srednjoročno i dugoročno financiranje i to zbog elementarnih prednosti koje proizlaze iz vremenskog čimbenika, a manifestiraju se u lakšem odobravanju kredita, cijeni kapitala te fleksibilnosti.

Poduzećima je lakše osigurati kratkoročne kredite od dugoročnih ulaganja, jer vjerovnici koji posuđuju kapital općenito smatraju da plasman kapitala na par tjedana ili na par mjeseci predstavlja manji financijski rizik od dugoročnog financiranja. Takav stav vjerovnika zasniva se na njihovoj ocjeni da je za kraće vrijeme manja i mogućnost promjena u njihovoj konkurentnosti i u općim gospodarskim uvjetima.⁴

Cijena kapitala iz kratkoročnih izvora u većini slučajeva je niža od cijene kapitala iz dugoročnih izvora te se pod time podrazumijevaju kamate ili naknade koje dužnik plaća za korištenje vjerovnikova kapitala.⁵ Fleksibilnost podrazumijeva sposobnost poduzeća da, kada ima potrebe, osigura odgovarajuća novčana sredstva te da ih vrati vjerovniku u ugovorenome roku, odnosno čim ta potreba prestane⁶.

Neki od nedostataka kratkoročnog financiranja mogu se definirati kao učestalost dospijeća obveza te promjenjivost cijene kapitala. Učestalost dospijeća glavnice i kamata predstavlja najveći rizik koji proizlazi iz kratkoročnih obveza. Obveze se moraju podmirivati po dospijećima, inače dolazi do blokade žiro-računa, odnosno u cijelosti ili djelomično dolazi do uskraćivanja prava na raspoloživa sredstva i time zaustaviti financijsko poslovanje poduzeća. Kod drugog nedostatka može doći do dosta visoke promjenjive, odnosno plivajuće kamatne stope, što može dovesti poduzeće do toga da nije više u mogućnosti podmirivati svoje obveze djelomično ili u cijelosti te samim time izazvati financijske probleme.⁷

⁴ Loc. Cit.

⁵ Ibidem, str. 251.

⁶ Ibidem, str. 253.

⁷ Ibidem, str 254.

Oblici kratkoročnog financiranja jesu:

1. Spontano financiranje
2. Osigurano i neosigurano financiranje
3. Emisije komercijalnih zapisa
4. Ostali izvori

Spontano financiranje

Spontano financiranje sastoji se od dva oblika:

- Vremenska razgraničenja
- Trgovački kredit

Vremenska razgraničenja – su rezultat kontinuiranog odvijanja poslovanja, korištenja resursa svakodnevno, uz plaćanje usluga i podmirivanje obveza u određenim vremenskim intervalima. Razgraničenja su spontani izvor financiranja koja se mijenjaju s razinom poslovanja. Plaće i porezi su najuobičajeniji oblici vremenskog razgraničenja te ono predstavlja beskamatni izvor financiranja.⁸

Trgovački kredit –je glavni izvor kratkoročnog financiranja u razvijenim tržišnim gospodarstvima. On se može koristiti na temelju otvorenog računa te uz upotrebu formalnih instrumenata. Najčešće korišteni trgovački kredit je kredit na otvoreni račun. Kod njega se veličina kredita mijenja s količinom proizvodnje i nabavom, povećavajući se pri njihovom rastu i sužavajući se pri njihovom padu te se ovo smatra jednom od prednosti trgovačkog kredita. Uvjeti odobravanja trgovačkog kredita ovise o općim uvjetima u gospodarstvu, karakteru industrije i karakteru kompanije dobavljača/kupca⁹

⁸Lj. Vidučić, S. Pepur, M. Šimić Šarić, *Financijski menadžment*, Zagreb, RRiF, 2018, str. 350.

⁹ Ibidem, str. 351.

Osigurano i neosigurano financiranje

Osigurano, kao i neosigurano financiranje, su krediti koje odobravaju financijske institucije ponajprije banke. Međutim, postoje određene razlike između njih. Neosigurani krediti su kratkoročni krediti bez pokrića, osigurani krediti su krediti s pokrićem odnosno kolateralom.

Neosigurani kratkoročni krediti su krediti koje zajmodavci odobravaju na temelju kredite sposobnosti, prvenstveno likvidnosne situacije zajmotražioca.

Vrste neosiguranih kratkoročnih kredita:

- Krediti na principu tekućeg računa
- Kreditna linija
- Revolving kredit
- Transakcijski zajam

Osigurani kratkoročni krediti financijskih institucija odobravaju se na temelju pokrića, često potraživanja ili zaliha. Koriste se u vanjskoj trgovini kao i u slučaju kreditiranja novih tvrtki te je odobreni kredit manji od tržišne vrijednosti pokrića za iznos marže sigurnosti.

Najčešće korišteni osigurani kratkoročni krediti su:¹⁰

- Krediti na temelju zaloga vrijednosnica
- Kredit na temelju zaloga potraživanja
- Faktoring potraživanja
- Krediti na temelju zaliha

¹⁰ Ibidem, str. 353.

Emisije komercijalnih zapisa

Emisije komercijalnih zapisa su korporativni vrijednosni papiri usmjereni na institucionalne investitore. Karakteristike komercijalnih zapisa: kratak rok dospjeća, neosigurani instrumenti, nizak stupanj likvidnosti, velika nominalna vrijednost, papiri diskontne vrijednosti, privatno emitirani papiri, dematerijalizacija

Emisije komercijalnih zapisa, u pravilu, mogu nabaviti samo velike tvrtke odnosno poduzeća koja imaju visoki rejting te se one emitiraju na rok do najčešće 9 mjeseci.

Trošak financiranja emisijom komercijalnih zapisa sastoji se od efektivnog kamatnog troška i troška emisije. Trošak uz to ovisi o načinu na koji je zapis emitiran jer može biti preko brokera ili privatnim plasmanom. Tvrtka odlučuje o tome ovisno o troškovima koji proizlaze iz oba načina plus dodatni troškovi koje tvrtka mora platiti kao što su naknade bankama, procjene rejtinga.¹¹

Ostali izvori

Ostali izvori su izvori koji se mogu koristiti povremeno, iznimno ili u određenim uvjetima. Ovdje se mogu uključiti sredstva amortizacije, pod iznimnim uvjetima tu se mogu ubrojiti i sredstva ostalih pričuva odnosno rezervi te sredstva dugoročnih rezerviranja za buduće rizike i troškove do trenutka upotrebe¹²

2.2. Srednjoročno financiranje

Srednjoročno financiranje više prakticiraju mala ili srednja poduzeća koja su dostigla zadovoljavajuću veličinu ili pak imaju odgovarajuću imovinu koju mogu koristiti kao instrument osiguranja povrata kredita. Srednjoročne kredite karakteriziraju načini

¹¹ Ibidem, str. 358.

¹² Ibidem, str.359.

otplaćivanja, trajanje perioda otplate, način osiguranja povrata te određene zaštitne klauzule.¹³

Srednjoročno financiranje ima obično rok otplate od jedne do pet godina dok u iznimnim slučajevima rok otplate može biti i do deset godina te se oni ne mogu ubrojiti niti u kratkoročnu, niti dugoročnu otplatu, nego imaju svojstva i jednog i drugog financiranja.

Srednjoročni krediti imaju nekolicinu primjena, a prva je ta da pomažu malim i srednjim poduzećima u nabavci nove opreme odnosno ekspanziju fiksne imovine što samim time utječe na povećanje prodaje te samim povećanjem prodaje poduzeća povećavaju svoje novčane primitke iz kojih podmiruju kreditne obveze. Druga primjena srednjoročnog financiranja je u refinanciranju postojećih kratkoročnih kredita. Promjenom kratkoročnih kreditnih stavaka u srednjoročnu pasivu povećava se kvaliteta ročne strukture kapitala¹⁴. Najčešća primjena srednjoročnih kredita je investicijsko održavanje, tehničko-tehnološko poboljšanje te proširenje pogona i postrojenja poduzeća gdje s vremenom dolazi do veće profitabilnosti.

Kod srednjoročnog financiranja ponekad dolazi do financiranja najmom odnosno naziva se još i leasing ili prikriveni dug.

Financiranje pomoću najma odnosno leasinga dijeli se na¹⁵:

- Poslovni najam
- Financijski najam

Poslovni najam

Poslovni najam naziva se još i operativni najam te njega karakterizira kratko trajanje i uključivanje klauzule o prijevremenom raskidu ugovora. Pod poslovnim najmom smatra se najam opreme i dobara.

¹³ Z. Ivanović, op. cit., str. 339.

¹⁴ Libidem, str. 341.

¹⁵ Loc.cit.

Poslovni najam se obično primjenjuje kada se oprema namjerava koristiti u kraćem periodu ili zbog brze tehničko-tehnološke zastare opreme koja se planira uzeti u najam.¹⁶

Financijski najam

Financijski najam karakterizira ugovaranje najma na duži period no bez klauzule o mogućnosti prijevremenog raskida ugovora.

Financijski najam predstavlja pravi izvor financiranja za nabavku fiksne imovine koja mora ostati u procesu proizvodnje poduzeća u dužem periodu. Financijski najam razlikuje se od kupnje fiksne imovine na kredit jer se dokument o vlasništvu nad imovinom ne prenosi na osobu najmoprimca, a unajmljena imovina se mora vratiti. Te kod ovog najma nema poreznih olakšica jer taj oblik nabave imovine nema tretman uobičajenih ulaganja.¹⁷

2.3. Dugoročno financiranje

Dugoročno financiranje poduzeća iz tuđih izvora svodi se na financiranje ulaganja u izgradnju ili nabavu dugotrajne materijalne imovine poduzeća te se daje na rok dulji od pet godina.

Pri dugoročnom financiranju izuzetno je bitno uzajamno povjerenje zajmoprimca i zajmodavca, osiguranje povrata kredita, vlasništvo imovine koja je stečena kreditiranjem, vlastiti udio poduzetnika u financiranju ulaganja, razdoblje početka otplate kredita i amortizacija zajma. To su bitne karakteristike dugoročnog financiranja.¹⁸

Dugoročno financiranje može biti financiranje pomoću dugoročnih kredita, financiranje pomoću obveznica, financiranje emisijom vlasničkih vrijednosnih papira koji mogu biti redovne i povlaštene dionice.

O dugoročnim kreditima za poduzeća može se više pročitati u idućim poglavljima.

¹⁶ ibidem, str. 343.

¹⁷ Ibidem, str. 344.

¹⁸M. Vukičević, op. cit., str. 220

3. Krediti za poduzeća

Kredite za poduzeća, naravno, izdaju banke, a banke su institucije koje se bave prikupljanjem sredstava, plasiranjem sredstava te pružanjem financijskih usluga.¹⁹

Banke svakom klijentu pristupaju individualno od pitanja iznosa kredita, instrumenata osiguranja kao i samog iznosa kamatne stope do pitanja kreditne sposobnosti, odnosno likvidnosti i drugih relevantnih pitanja. Banka od instrumenata osiguranja uvijek uzima zadužnicu klijenta, zadužnicu vlasnika te po potrebi ako postoji rizičnost klijenta ili se radi o visokom iznosu kredita uzima i čvrste kolaterale. Prioritet banke uvijek je isti - naplatiti svoj dug na temelju poslovanja poduzeća, a hipoteka odnosno preuzimanje nekretnine u zalog je zadnji korak koji banka radi ako je primorana na to kako bi naplatila dugovanja.

Razvidno je da banke ostvaruju svoj cilj, bilo mirnom ili prisilnom naplatom. Njihovo se funkcioniranje temelji na naplati dugovanja uz pripadajuće kamate, u novčanom iznosu, iznimno se naplaćuju iz imovine dužnika, ako ne postoji drugi mogući način naplate duga. Banke „posuđuju“ novac na određeno vrijeme, uz određenu kamatu, likvidnom poduzeću, odnosno pravnim osobama, ali i fizičkim. Svako poduzeće, odnosno pravnu osobu, zastupa fizička osoba koja se smatra odgovornom osobom u poduzeću ili osobom ovlaštenom za zastupanje.

3.1. Kratkoročni bankovni krediti

Kratkoročni bankovni krediti spadaju pod aktivni bankarski posao te je osnovna svrha kratkoročnih bankarskih kredita da osiguraju tekuću likvidnost proizvodnje i prometa, odnosno da se njima pokriju angažirana obrtna sredstva u proizvedenoj robi i određenim specifičnim angažiranjima obrtnih sredstava u proizvodnom procesu i prometu i to na kratki rok.

Podjela kratkoročnih bankovnih kredita ovisi o načinu odobravanja, tehnici odobravanja te pokriću i uporabi kredita, a dijeli se na:

¹⁹ M. Gregurek, N. Vidaković, *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, Effectus, 2018. str. 10.

- Kontokorentni
- Akceptni
- Eskontni
- Lombardni
- Rambursni
- Avalni

Kontokorentni kredit

Kontokorentni kredit je jedan od najčešćih i najpraktičnijih oblika bankovnih kratkoročnih kredita, a naziva se još i kredit po tekućem računu.

Kredit funkcionira na principu kreditne linije koja je odobrena klijentu na uporabu. Klijent se može koristiti ili ne koristiti odobrenom linijom. Ako se klijent odluči koristiti kreditnom linijom, klijent plaća kamate na uporabljena sredstva.

Kontokorentni krediti trebali bi se, u pravilu, koristiti kako bi klijent mogao upravljati vlastitom likvidnošću i obavljati potrebna plaćanja kada nema sredstava. Ročnost kod kontokorentnih kredita je teško odrediti. Ako ročnost ovog kredita nije ugovorena ugovorom, onda je normalno riječ o ročnosti od jednog dana, ali u praksi ročnost od jednog dana nije opcija za mnoge klijente te je u tom slučaju riječ o trajnoj uporabi kratkoročne linije.²⁰

Akceptni kredit

Akceptni kredit je kredit koji se temelji na akceptiranju mjenice od klijenata. Kod ovakvih kredita banka postaje dužnikom s obzirom na to da se obvezuje isplatiti mjenicu. Odobravanjem akceptnog kredita banka korisniku kredita ne doznačuje isplate mjeničnoga duga, ako izdavalac mjenice ne iskupi mjenicu o njezinom dospijeću. Akceptom mjenice banka postaje glavnim mjeničnim dužnikom, što zbog većeg boniteta mjenice omogućuje tražitelju bankovnog akcepta lakše dobivanje eskontnoga kredita kod druge domaće ili strane banke.²¹

²⁰ Ibidem., str. 175.

²¹ Ibidem., str. 176.

Eskontni kredit

Eskontni kredit je tip kredita u kojemu je element osiguranja neko buduće potraživanje. Karakteristika ovakvih oblika kredita je da banka omogućuje poduzeću svoju imovinu, koja je trenutačno nelikvidna, pretvori u likvidnu imovinu. Dva najčešća oblika eskontnoga kredita su putem eskonta mjenica i otkup potraživanja odnosno faktoring.

Lombardni kredit

Lombardni kredit je tip kredita u kojemu je element osiguranja vrijednosni papir koji ostaje vlasništvo zajmoprimca, ali je do trenutka otplate u posjedu banka. Iako je predmet lombarda bila vrijednosnica, u današnjem svijetu se kao zalog za lombardne kredite može upotrijebiti cijeli spektar imovine uključujući i robu.

Rambusni krediti

Rambusni kredit je kredit koji se temelji na robnim dokumentima kao što su teretnica, polica osiguranja i slično. Ovaj kredit je značajan za trgovačku razmjenu te je ujedno relativno čest u međunarodnim poslovnim odnosima. Zapravo, ovo je akceptni kredit koji banka odobrava uvozniku robe na temelju pokrića u robnim dokumentima. Dodatnu prednost kredita predstavlja to da se i ovaj akceptni nalog može eskontirati.

Avalni kredit

Avalni kredit kratkoročni je bankovni kredit kojim banka daje aval odnosno jamstvo na mjenične obveze svojega komitenta do ugovorene svote avalnog kredita. Na taj se način povećava vrijednost i kvaliteta mjenice te se može jednostavnije eskontirati.

Avalni kredit nije isplatan kredit u smislu klasičnog odobravanja bankovnog kredita, već oblik garantnoga kredita kojim banka daje bezuvjetno i neopozivo jamstvo da će u slučaju neisplate mjenice učiniti to sama banka kao jamac.²²

3.2. Dugoročni bankovni krediti

Dugoročni bankovni krediti su krediti koji imaju rok financiranja dulji od pet godina. Poduzeća se financiraju dugoročnim bankovnim kreditima kada kupuju imovinu s dugim vijekom upotrebe ili financiraju veće investicijske projekte. Rizik za banke je kod ovih kredita najveći jer što je dulji rok otplate kredita to je veća mogućnost ne vraćanja istog te zbog toga banke nastoje kontrolirati taj rizik putem kamatnih stopa. Određuju se veće kamatne stope za rizičnije klijente.

Dugoročne bankovne kredite dijelimo na:²³

- Hipotekarne kredite
- Termenske kredite

Hipotekarni krediti

Hipotekarni kredit je jedan od najstarijih kredita te je u početku kao zalog najčešće bila zemlja. Danas je ovo tip kredita gdje je kao element osiguranja dugotrajna imovina pouzeta. Pod dugotrajnom imovinom banka smatra poslovne objekte, stambeni objekt te zemlju.

Potrebno je razlikovati hipotekarni kredit od stambenog kredita. Stambeni kredit se upotrebljava za kupnju stana ili drugog objekta koji se upotrebljava ili se planira upotrebljavati, adaptirati. Kod stambenog kredita klijent banke kupuje imovinu uz pomoć kredita, dok je kod hipotekarnog kredita klijent banke već od ranije vlasnik imovine te na temelju te imovine kao elementa osiguranja dobiva kredit.

²² Ibidem., str. 176.

²³ P.S. Rose, *Menadžment komercijalnih banaka*, Mate d.o.o, 2003. str. 553.

Investicijski krediti

Investicijske kredite banka odobrava poduzećima kako bi ostvarili svoje investicije i tako poboljšali odnosno povećali poslovanje te pokrivaju vrijeme duže od godine dana. Ekonomski gledano ovaj kredit je najkorisniji jer je u izravnoj korelaciji s razvojem ekonomije i ekonomskim rastom, no on je za banku najsloženiji oblik kreditiranja.

Financiranje projekta i investicija često je složeno i zahtjeva kompleksne financijske konstrukcije. Praćenje investicijskih kredita od posebnog je značaja za banku. Pojedine investicije traju godinama te često nisu u stanju imati prihode na početku poslovanja tako da banka mora pratiti kako se investicija razvija dok se ne ostvari mogućnosti prihoda.²⁴

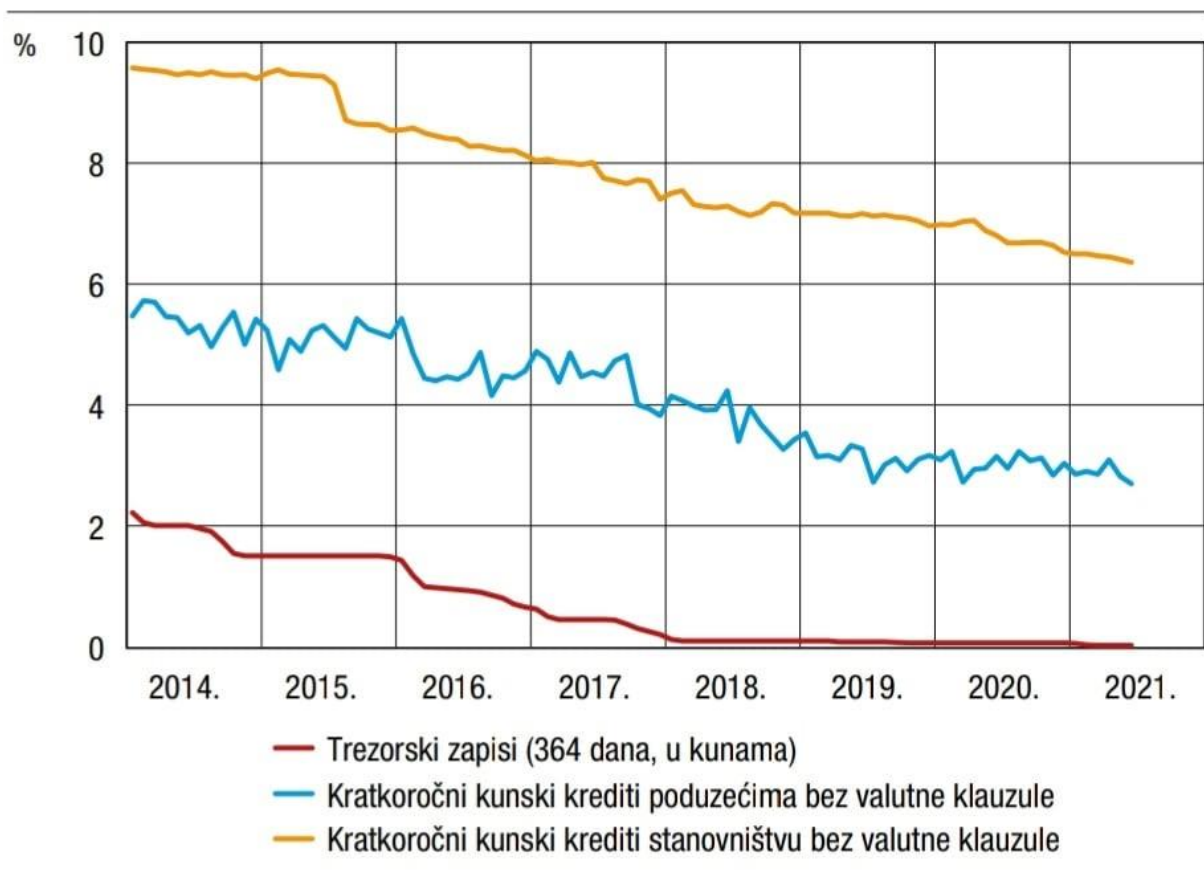
Najveći potencijalni rizik ili problem kod ovakve vrste kredita jest taj što je investicija rijetko odmah isplativa, ponekad se čeka i desetak godina da bi se vidjeli rezultati, a često je novac kod primjerice europskih projekata fiktivan, sve dok se ne izvrše sve aktivnosti projekta, koje mogu trajati dugi niz godina, a tek na kraju se refundira uloženi novac, koji se u konačnici mora vratiti banci.

²⁴ M. Gregurek, N. Vidaković, op. cit., str. 178.

4. Financiranje poduzeća

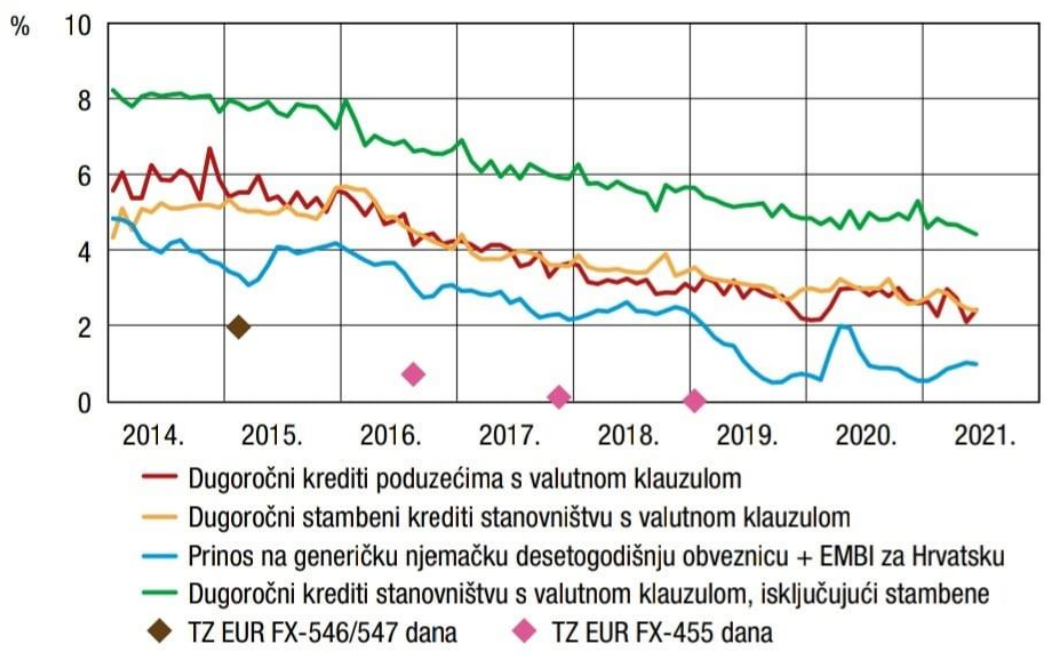
U ovom poglavlju prikazano je kretanje financiranja poduzeća u razdoblju od 2014. do 2021. godine te kretanje kamatnih stopa na kredite za poduzeća. Uvjeti financiranja su se u 2021. godini nastavili poboljšavati te su se kamatne stope na kredite poduzećima smanjile, čemu pridonosi smanjivanje troškova sredstava hrvatskog bankovnog sustava.

Slika 1: Kratkoročni troškovi financiranja (u postotku)

Izvor: HNB, Hrvatska narodna banka, izvješća, <https://www.hnb.hr/> (18.05.2022.)

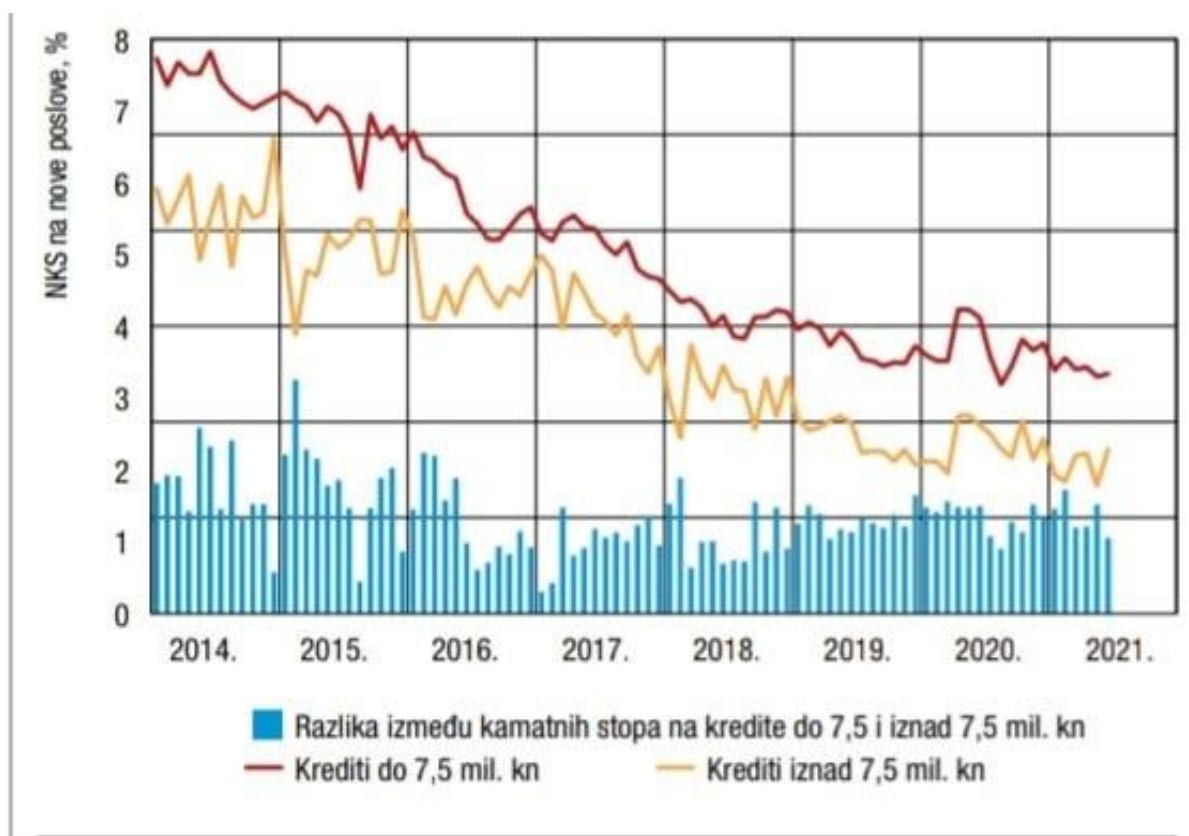
Slika 2: Dugoročni troškovi financiranja (u postotku)

Izvor: : HNB, Hrvatska narodna banka, izvješća, <https://www.hnb.hr/> (18.05.2021.)

Troškovi financiranja poduzeća u 2021. godini nastavili su se smanjivati. Na slici 1 plavom linijom označeni su kratkoročni kunski krediti poduzećima iz kojih se vidi koliko je godinama varirao te je u 2021. godini najniži do sada, jednako tako i na slici 2 vidimo crvenom linijom označene dugoročne kredite poduzećima koji su također u 2021. godini najniži do sada. Prosječne kamatne stope na kratkoročno zaduživanje poduzeća kod banaka u kunama bez valutne klauzule i dugoročno zaduživanje u kunama uz valutnu klauzulu bile su znatno niže u 2021. godini u odnosu na ostale godine.

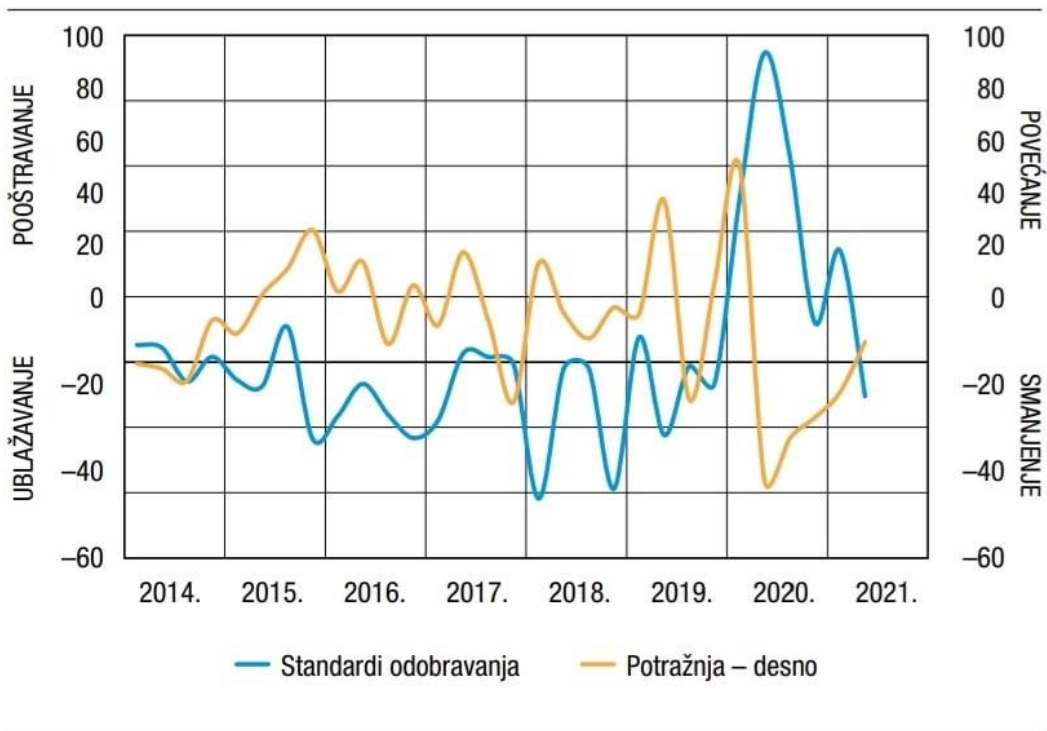
Slika 3: Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim poduzećima prema iznosu (u postotku)

Izvor: : HNB, Hrvatska narodna banka, izvješća, <https://www.hnb.hr/> (18.05.2022.)

Povoljna kretanja očituju se i padom kamatnih stopa na kredite prema iznosu. Pri tome su kamatne stope na kredite iznad 7,5 mil. kuna znatno niže i kolebljivije, s obzirom na to da se takvim kreditima obično koristi manji broj većih poduzeća. Razlog pada kamatnih stopa je kraj gospodarske krize u 2014. godini, no već krajem 2019. godine dolazi do povećanja kamatnih stopa zbog nastanka pandemije COVID19 te kamate ostaju povećanje do 2021. godine.

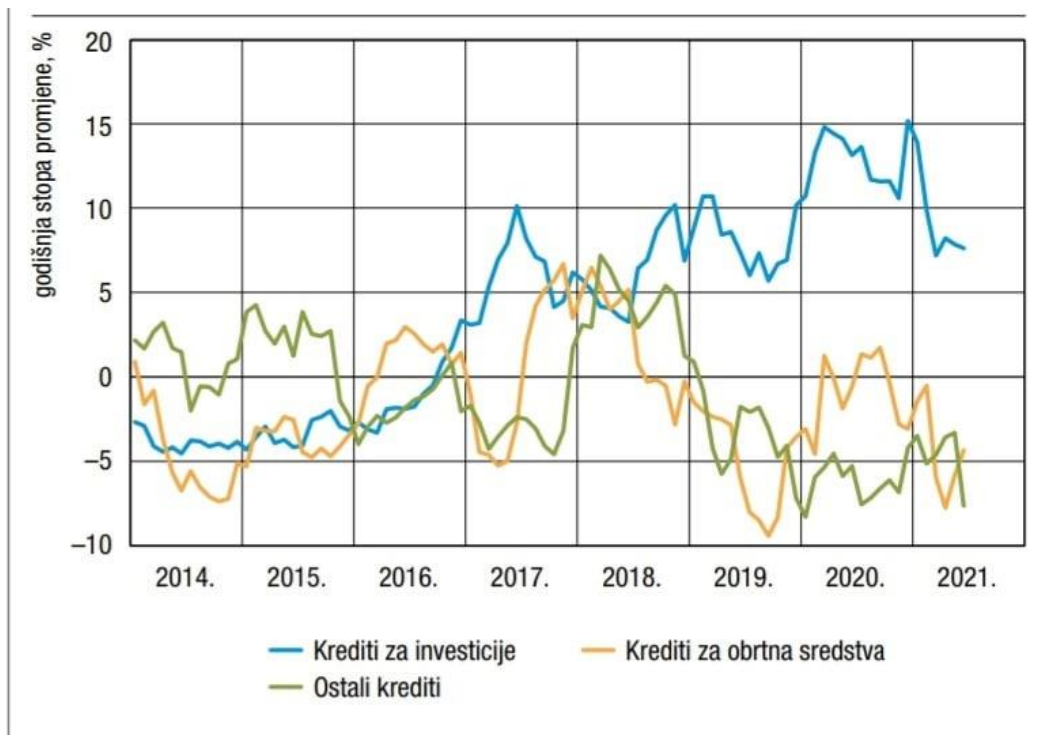
Slika 4: Standardi odobravanja i potražnja za kreditima poduzeća

Izvor: : HNB, Hrvatska narodna banka, izvješća, <https://www.hnb.hr/> (18.05.2022.)

Standardi odobravanja kredita su se u 2020. godini naglo povećali zbog dolaska pandemije COVID 19. Zbog toga u 2020. godini dolazi do najvećeg smanjenja potražnje za kreditima jer niti banke, niti poduzeća nisu znali što će se u narednom razdoblju događati u svijetu na ekonomskoj razini. Godinu dana nakon dolaska pandemije u 2021. godini dolazi do naglog povećanja potražnje za kreditima jer se situacija s COVID 19 virusom dovela pod kontrolu te su banke samim time drastično smanjile standarde za odobrenje kredite.

Slika 5: Rast kredita poduzećima po namjeni

Izvor: HNB, Hrvatska narodna banka, izvješća, <https://www.hnb.hr/> (18.05.2022.)

Kod kreditiranja poduzeća prema namjeni vidi se godišnje slabljenje ukupne aktivnosti kredita, zbog godišnjeg pada kredita za obrtna sredstva i ostale kredite, međutim, krediti za investiranje bilježe značajan godišnji porast nakon završetka gospodarske krize. No krajem 2019. godine svi krediti bilježe pad zbog početka pandemije COVID19, ali ubrzo nakon toga se potražnja za kreditima povećava.

5. Lokve d.o.o.

Tvrtka kojoj treba posvetiti pažnju jest ona koja je u malom mjestu održala višegodišnje uspješno poslovanje na razini cijele države, pa čak i u inozemstvu, te ono što je za mala mjesta još važnije – stvorila je brojna radna mjesta. U ovome radu obradit ćemo poslovanje jedne od najpoznatijih tvrtki u Gorskom kotaru, smještenoj u maloj Općini Lokve.

Tvrtka Lokve d.o.o.²⁵ osnovana je 1952. godine čija je primarna djelatnost bila prerada drva. Već tada se isticala kao najsuvremenija pilana u regiji, ali izgradnjom novih hala i formiranjem prve proizvodne linije 1973. godine započinje proizvodnju drvenih prozora. Godine 1994. tvrtka prelazi u 100% obiteljsko vlasništvo. Godine 2001. tvrtka Lokve d.o.o. istaknula se kao industrijski lider kada je predstavila prvi drvo aluminijski prozor, dok je 2012. godine prezentirala prve prozore za nisko energetske i pasivnu gradnju na hrvatskom tržištu.

Osnovna djelatnost društva je proizvodnja piljene građe, građevinske stolarije i elemenata, čiji temeljni kapital iznosi 20.022.000,00 kn. Danas broji preko 120 zaposlenih te je vodeći proizvođač drvenih i drvo aluminijskih prozora u Hrvatskoj. Proizvodni pogoni nalaze se u istoimenom mjestu Lokve u Gorskom Kotaru, ukupne natkrivene površine 15.000 m² koji se prostiru na preko 70.000 m² zemljišta. Kao vodeći proizvođač na domaćem tržištu, tvrtka izvozi više od polovicu svojih proizvoda i na strana tržišta, te tako uz jaku prisutnost u Europi poput Njemačke, Austrije, Švicarske, Nizozemske, Italije i Grčke, svoje proizvode plasiraju i na svjetska tržišta poput Rusije, Južne Koreje, Japana i Libanona.

Kako bi održali konkurentnost te tržištu ponudili najkvalitetniji proizvod tvrtka Lokve d.o.o. opremljena je posljednjom generacijom modernih CNC strojeva za rezanje, brušenje i profiliranje drvenih elemenata koji su isto tako opremljeni vrhunskim alatima. Modernu opremu za strojnu obradu prati i automatizirana lakirnica.

Na krovu proizvodnih hala raspoređen je fotonaponski sustav s preko 1900 panela koji prikupljaju energiju, te tako svojim radom proizvode oko 40% ukupne

²⁵ Lokve d.o.o., Specijalist u proizvodnji drvenih i drvo-aluminijskih prozora, [website], <https://www.lokve.com/o-nama/o-lokvama/>, (pristupljeno 17.08.2021.)

potrebne električne energije koja je potrebna za proizvodnju. Solarnom energijom značajno se smanjuje emisija CO₂ i podiže se razina ekološki svjesnog odnosa prema okolini koja je danas itekako tražena. Strategija održivosti provodi se i kroz instalaciju sustava grijanja tako što proizvedena toplina služi za zagrijavanje proizvodnih pogona i sušara, a gorivo u potpunosti dolazi od ostatka piljenja drvene građe. Tvrtka Lokve d.o.o. kontinuirano se razvija i napreduje, ne samo u proizvodnji i izvozu kao privrednoj grani poslovanja nego i stvara krug samo održivosti na način da ulaže u opremu i postrojenja kako bi uz zaštitu okoliša pridonijeli smanjenju troškova proizvodnje.

Društvo Lokve d.o.o. uspješno je sudjelovalo na natječaju „Zajedno do fondova EU“ koji je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru natječaja „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama uz pomoć EU fondova“. Društvo Lokve d.o.o. prijavilo se na navedeni natječaj sa projektom „Energetskim uštedama do povećanja konkurentnosti poduzeća Lokve d.o.o.“ te je nakon uspješne kandidature dobilo bespovratnu potporu u iznosu od 6.449.164 kune, sa time da je ukupna vrijednost projekta 13.080.067 kuna.

Sa provedbom projekta društvo je započelo u studenom 2017.g. U sklopu projekta do sada je realizirana zamjena cjelokupne rasvjete u proizvodnom pogonu i to ekološkim, kvalitetnijim rasvjetnim tijelima (tzv. LED rasvjetom), zatim fotonaponska elektrana kojom će se smanjiti troškovi za energiju, ali i emisija CO₂ u atmosferu. Trenutačno je to najveća fotonaponska elektrana u Primorsko-goranskoj županiji, čija je snaga 625 kW, a sastavljena je od 1900 panela koji prikupljaju energiju. Kao treći dio projekta koji je još u provedbi, zamjena je postojećeg stroja sa novim, produktivnijim, ekološki prihvatljivijim, modernim CNC strojem.

Ovim projektom i aktivnostima tvrtka potvrđuje svoju misiju i poslovnu strategiju ka ekološkoj proizvodnji, zaštiti prirode i okoliša, korištenju obnovljivih izvora energije, čime svakako pridonosi povećanju konkurentnosti kako na domaćem, tako i na inozemnom tržištu.

5.1. Analiza bilance poduzeća

Horizontalna analiza se provodi tako da se promatra dulji niz godina te se prate kretanje i stanje određenih varijabli.

Tablica 1: Horizontalna analiza poduzeća u razdoblju od 2016. godine do 2020. godine (iznosi u 000 kn)

Stavke	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Vt = 2016.	Vt = 2017.	Vt = 2018.	Vt = 2019.	Vt = 2020.
AKTIVA										
Dugotrajna imovina	22.943	23.589	24.389	33.083	32.812	100	102,81	106,3	144,19	143,01
Nematerijalna imovina	0	571	437	361	216	0	100	76,62	63,30	37,88
Materijalna imovina	22.638	22.713	23.646	32.417	32.291	100	100,33	104,45	143,19	142,64
Dugotrajna financijska imovina	304	304	304	304	304	100	100	100	100	100
Kratkotrajna imovina	30.494	27.753	26.929	27.015	25.615	100	91,10	88,31	88,59	84
Zalihe	13.266	11.057	15.741	13.422	13.415	100	83,08	62,70	61,59	57,01
Potraživanja	5.537	6.896	3.888	6.070	3.707	100	124,54	70,22	109,63	66,95
Kratkotrajna financijska imovina	11.347	9.426	7.114	6.988	6.468	100	83,08	62,7	61,59	57,01
Novac u banci i blagajni	342	372	184	532	2.024	100	108,80	53,80	155,66	591,59
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	0	0	113	110	122	0	0	100	96,69	107,68
UKUPNO AKTIVA	53.437	51.342	51.432	60.209	58.550	100	96,08	96,25	112,67	109,57
PASIVA										
Kapital i rezerve	38.681	36.683	35.549	33.683	33.695	100	94,83	91,9	87,08	87,11
Dugoročne obveze	1.880	2.094	1.592	4.429	3.227	100	113,38	84,71	235,61	171,66
Kratkoročne obveze	7.866	8.040	10.221	12.246	12.592	100	102,21	129,93	155,68	160,08
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	3.859	4.203	3.696	9.629	8.799	100	108,92	95,78	249,49	228,00
UKUPNO	52.287	51.022	51.059	59.988	58.314	100	97,58	97,65	114,73	111,53

Izvor: Izračun autora prema financijskim izvještajima poduzeća Lokve d.o.o.

Analizom aktive poduzeće Lokve d.o.o. bilježi rast ukupne aktive u 2019. te 2020. godini ponajviše zbog velikog povećanja dugotrajne imovine, povećanje aktive iznosi 11,53% do 14,73%. Dugotrajna imovina bilježi najveći porast također u 2019. te 2020. Godini, povećanje iznosi 44%, zbog povećanih ulaganja u opremu i postrojenje. Kratkotrajna imovina bilježi rast što se može vidjeti po povećanom potraživanju, zalihama te novcu u banci.

Analizom pasive bilance poduzeća Lokve d.o.o. za razdoblje od 2016. do 2020. godine vidljivo je da se kapital i rezerve u roku od četiri godine smanjio za 12,89%. Dugoročne obveze bile su najmanje 2016. godine, a najveće povećanje dogodilo se u 2019. godini i to za 135,61% zbog podizanja dugoročnih kredita za investiranje. Kratkoročne obveze su se u promatranom razdoblju svake godine povećavale, razlog tome su kratkoročni krediti poduzeća, od 2016. do 2020. godine bilježe rast od 60%.

Vertikalna analiza se provodi tako da se u bilanci pasiva označi sa 100, a druge pozicije se stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura.

Tablica 2: Vertikalna analiza poduzeća u razdoblju od 2016. godine do 2020. godine (iznosi u 000 kn)

Stavke	2016.	Udio 2016. (%)	2017.	Udio 2017. (%)	2018.	Udio 2018. (%)	2019.	Udio 2019. (%)	2020.	Udio 2020. (%)
AKTIVA										
Dugotrajna imovina	22.943	42,94	23.589	49,94	24.389	47,42	33.083	54,95	32.812	56,04
Nematerijalna imovina	0	0	571	1,11	437	0,85	361	0,60	216	0,37
Materijalna imovina	22.638	42,24	22.713	44,24	23.646	45,98	32.417	53,84	32.291	55,15
Dugotrajna financijska imovina	304	0,57	304	0,59	304	0,59	304	0,51	304	0,52
Kratkotrajna imovina	30.494	57,06	27.753	54,06	26.929	52,36	27.015	44,87	25.615	43,75
Zalihe	13.266	24,83	11.057	21,54	15.741	30,61	13.422	22,29	13.415	22,91
Potraživanja	5.537	10,36	6.896	13,43	3.888	7,56	6.070	10,08	3.707	6,33
Kratkotrajna financijska imovina	11.347	21,23	9.426	18,36	7.114	13,83	6.988	11,61	6.468	11,05
Novac u banci i blagajni	342	0,64	372	0,73	184	0,36	532	0,88	2.024	3,46
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	0	0	0	0	113	0,22	110	0,18	122	0,21
UKUPNO AKTIVA	53.437	100	51.342	100	51.432	100	60.209	100	58.550	100
PASIVA										
Kapital i rezerve	38.681	73,98	36.683	71,9	35.549	69,62	33.683	56,15	33.695	57,78
Dugoročne obveze	1.880	3,6	2.094	4,1	1.592	3,12	4.429	7,38	3.227	5,53
Kratkoročne obveze	7.866	15,05	8.040	15,76	10.221	20,02	12.246	20,42	12.592	21,59
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	3.859	7,38	4.203	8,24	3.696	7,24	9.629	16,05	8.799	15,09
UKUPNO PASIVA	52.287	100	51.022	100	51.059.	100	59.988	100	58.314	100

Izvor: Izračun autora prema financijskim izvještajima poduzeća Lokve d.o.o

Od 2016. godine do 2018. godine kratkotrajna imovina zauzima više od polovice ukupne aktive, no zbog podignutih kredita za investiranje u opremu, dugotrajna imovina zauzima više od polovice aktivne u 2019. te 2020 godini.

Unutar pasive može se uvidjeti značaj pad kapitala i rezervi od 2016. godine do 2020. U 2016. godini su iznosili skoro 74% pasive dok su u 2020. godini iznosile nešto manje od 58%. Kod dugoročnih obveza vidimo značajnu razliku sa 2018.godine na 2019.godinu gdje su obveze porasle sa 3,12% na visokih 7,38% zbog podignutih kredita poduzeća no već u 2020.godini obveze se smanjuju na 5,53%.

5.2. Statistička analiza poslovanja poduzeća Lokve d.o.o. putem pokazatelja poslovanja

5.2.1. Pokazatelji likvidnosti

Pozicija komitentove likvidnosti odražava njegovu sposobnost pravovremenog prikupljanja gotovine po razumnim troškovima, uključujući sposobnosti otplaćivanja kredita po dospijeću. Poduzeće se smatra likvidnim ako može pretvoriti imovinu u gotovinu ili direktno posuditi utrživa financijska sredstva.²⁶

Koeficijent tekuće likvidnosti mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze iz kratkotrajne imovine. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti 2. Formula izračuna: kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze.

Koeficijent ubrzane likvidnosti gleda može li poduzeće pokriti troškove kratkoročnih obveza iz kratkoročne imovine, no bez prodaje zaliha. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti 1, a granična vrijednost je 0,9. Formula izračuna: (novac + potraživanja) /kratkoročne obveze.

Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na sposobnost društva za trenutačno podmirenje obveza,koeficijent ne bi trebao biti manji od 0,10. Formula izračuna: novac / kratkoročne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti stavlja u omjer dugotrajnu imovine te kapital i dugoročne obveze. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti manje od 1, jer se iz

²⁶ P.S.Rose, op. cit., str. 564.

djela dugoročnih izvora treba financirati kratkotrajna imovina. Formula izračuna: dugotrajna imovina / (kapital + dugoročne obveze) ²⁷

Tablica 3: Izračun pokazatelja likvidnosti poduzeća Lokve d.o.o.

Stavke	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Koeficijent tekuće likvidnosti	3,8763	3,4516	2,6347	2,2059	2,0341
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,7474	0,9041	0,3985	0,5392	0,4552
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,0435	0,0463	0,0180	0,0435	0,1608
Koeficijent financijske stabilnosti	1,0476	1,0666	1,1284	1,3503	1,4113

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima poduzeća Lokve d.o.o.

Iz izračuna koeficijenta tekuće likvidnosti vidimo da je poduzeće u cijelom promatranom razdoblju ostvarivalo rezultat veći od 2 što znači da je u mogućnosti ispuniti svoje obveze. No, poduzeće je jedino u 2017. godini uspjelo ispuniti kriterij koeficijenta ubrzane aktivnosti koje je iznosilo graničnih 0,9041.

5.2.2. Pokazatelj zaduženosti

Pokazatelj zaduženosti je jedan od najvažnijih pokazatelja zaduženosti poduzeća. Dobije se kao odnos ukupnih obveza i ukupne imovine. Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki se udio financira iz tuđih izvora. Koeficijent zaduženosti ne bi smio biti veći od 50%. Formula izračuna: ukupne obveze / ukupna imovina.

Koeficijent financiranja pokazuje zaduženost tvrtke u odnosu na vrijednost vlasničke glavnice, tvrtke se ne bi smjele zaduživati više od 50%, stoga bi obveze i glavnica trebale biti u omjeru 1:1. Formula izračuna: ukupne obveze / glavnica.

Dok koeficijent vlastitog financiranja treba biti jednak ili veći od 0,5. Formula izračuna: glavnica / ukupna imovina .²⁸

²⁷ Milan Vukičević, *Formule financije poduzeća*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb 2006. str. 78.

²⁸ Milan Vukičević, op. cit., str. 79

Tablica 4: Izračun pokazatelja zaduženosti poduzeća Lokve d.o.o.

Stavke	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Koeficijent zaduženosti	0,1824	0,1974	0,2302	0,2775	0,2708
Koeficijent financiranja	0,3747	0,3899	0,3901	0,3332	0,3427
Koeficijent vlastitog financiranja	0,4868	0,5062	0,5900	0,8329	0,7901

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima poduzeća Lokve d.o.o.

Iz prikazanih podataka može se vidjeti da se promatrano poduzeće financira većinom svojim izvorima, zaduženost je porasla u razdoblju od 2018. godine do 2020. godine no još uvijek je ispod granice od 50%. U promatrano razdoblju vidimo da se poduzeće s godinama sve više financira iz vlastitih izvora. Poduzeće ima manji financijski rizik jer je u mogućnosti vraćati svoje dugove.

5.2.3. Pokazatelji profitabilnosti

Neto profitna marža je najčešće upotrebljavana mjera profitabilnosti ona se izračunava kao odnos dobitka prije oporezivanja i prihoda. Ona pokazuje postotak ostvarenog profita prema ostvarenom prihodu u obračunskom razdoblju. Formula izračuna: $\text{neto dobit} + \text{kamate} / \text{ukupni prihodi}$.²⁹

Stopa povrata imovine se izražava kao odnos sume neto dobiti i kamata s imovinom. Formula izračuna: $\text{neto dobit} / \text{ukupna imovina}$

Stopa povrata kapitala pokazuje koliko se novčanih jedinica dobitka može rasporediti na rezerve, isplate dividendi ili poslovnih udjela i zadržani dobitak na 100 novčanih jedinica vlastitog kapitala. Formula izračuna: $\text{neto dobit} / \text{ukupni vlasnički kapital}$ ³⁰

Tablica 5: Izračun pokazatelja profitabilnosti poduzeća Lokve d.o.o.

Stavke	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Neto profitna marža	0,5482	0,4899	0,4612	0,3548	0,3760
Stopa povrata imovine (ROA)	0,3470	0,3221	0,3019	0,2268	0,2335
Stopa povrata kapitala (ROE)	0,9261	0,8259	0,7739	0,6807	0,6813

Izvor: izračun autora prema financijskim izvještajima poduzeća Lokve d.o.o.

²⁹ Milan Vukičević, op. cit., str. 80

³⁰ Petar S. Rose Sylvia C. Hudgins, *Upravljanje bankama i financijske usluge*, Mate d.o.o., Zagreb 2015., 8. izdanje, str. 171.

Ovdje uočavamo kako je profitna marža na početku razdoblja bila poprilično visoka te je s vremenom počela opadati. Što je niža dobit po imovini, viši je stupanj intenzivnosti imovine. Veća intenzivnost zahtijeva i više investiranja u poslovanje kako bi se ostvarila dobit.

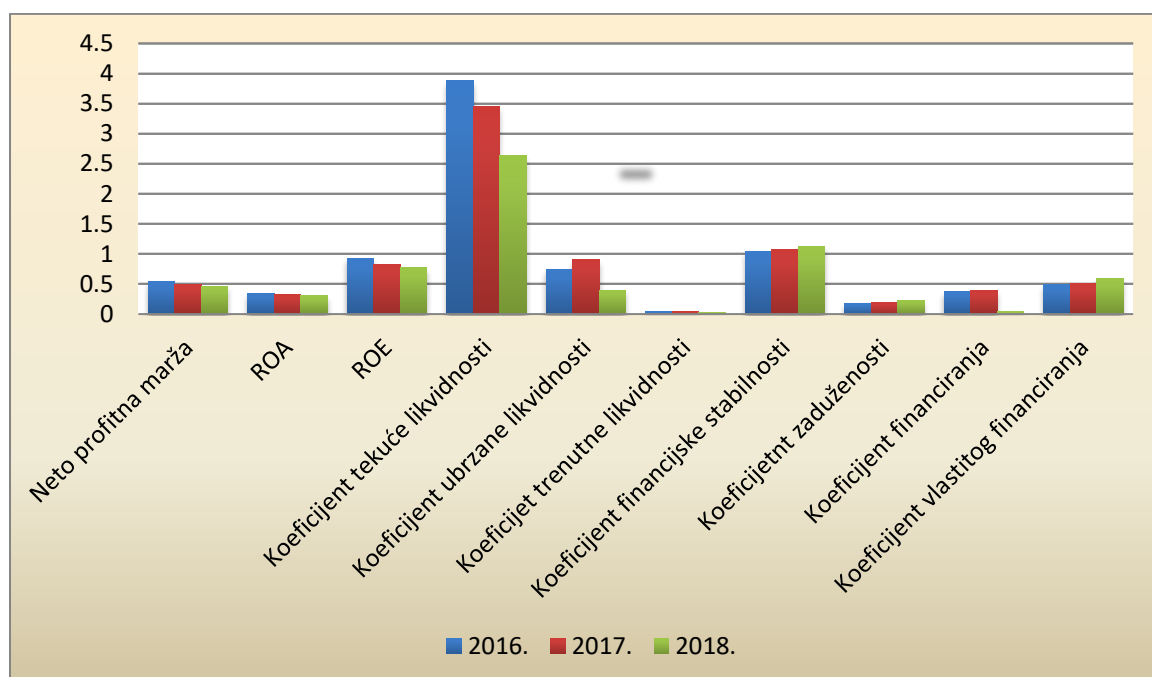
5.3. Krediti poduzeća tvrtke Lokve d.o.o.

2013. godine poduzeće je uzelo dugoročni kredit s valutnom klauzolom iz Programa malo i srednje poduzetništvo - Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Namjena ovog dugoročnog kredita je financiranje nabave tehnološkog CNC sustava za proizvodnju visokoenergetski učinkovitih prozora. Rok otplate je 84 mjeseci, uključujući i razdoblje počeka od 12 mjeseci - zadnja rata dospjela je 30.06.2020. , ali je zbog pandemije COVID 19 poduzeće zatražilo moratorij na 6 mjeseci, pa je zadnja rata pristigla na naplatu 31.12.2020. godine.

U prosincu 2017. godine, poduzeće je podignulo kratkoročni kredit u iznosu od 430.000,00kn. Kredit je otplaćen u ožujku 2018 .godine, a namjena kredita bila je financiranje obrtnih sredstava.

U ožujku 2018. godine podignut je kratkoročni kredit u iznosu od 630.500,00kn koji je otplaćen idući mjesec, odnosno u travnju 2018. Godine, a namjena kredita bila je financiranje obrtnih sredstava.

Grafikon 1: Financijski pokazatelji poduzeća od 2016. godine do 2018. godine.

Izvor: Izrada autora prema izračunatim pokazateljima

Zbog gore navedena dva kredita tvrtka Lokve.d.o.o. je 2018. godine u odnosu na 2017. godinu imala znatno manje pokazatelje likvidnosti. U 2017. godini trenutna likvidnost je iznosila 3,4516 dok se u 2018. godini smanjila na 2,6347 što je zadovoljavajuće jer time poduzeće može pokrivati svoje kratkoročne obveze iz kratkoročne imovine. S druge strane, pokazatelj ubrzane likvidnosti nam se smanjio sa 0,9041 na 0,3985 te nam s time dokazuje da nam kratkotrajna imovina nije dovoljna za podmirenje svih kratkoročnih obveza te nam je za podmirenje istih potrebna prodaja zaliha. Podignuti krediti povećali su koeficijent zaduženosti no ne značajno jer se poduzeće većinom financira iz vlastitih izvora te kredite podiže zbog investiranja odnosno podiže ih u svrhu financiranja obrtnih sredstava. Krediti nisu značajno utjecali na profitabilnost tvrtke, što možemo vidjeti na pokazatelju profitabilnosti jer nisu vidljiva značajna odstupanja. Samim time što je tvrtka uzela kredit, postotak ostvarenog profita u obračunskom razdoblju se smanjio zbog većih rashoda koji su nastupili uslijed podizanja kredita.

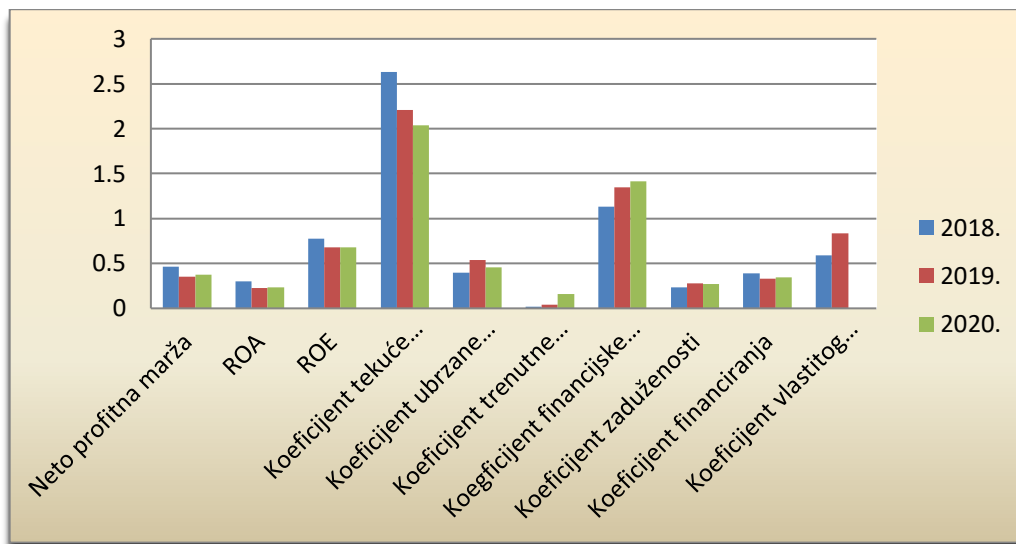
U svibnju 2019. godine podignut je kredit u iznosu od 1.750.000,00kn za pred financiranje EU projekta „Energetskim uštedama do povećanja konkurentnosti Lokve d.o.o.“. Kredit je otplaćivan nakon verifikacije Zahtjeva za nadoknadom sredstava i

isplate od strane Ministarstva zaštite okoliša i energetike te je u potpunosti otplaćen u rujnu 2019. godine.

2019. godine u srpnju podignut je kratkoročni kredit u iznosu od 750.000,00kn također za pred financiranje EU projekta „Energetskim uštedama do povećanja konkurentnosti Lokve d.o.o.“. Ovaj kredit je također otplaćivan nakon verifikacije Zahtjeva za nadoknadom sredstava i isplate od strane Ministarstva zaštite okoliša i energetike te je u potpunosti otplaćen u ožujku 2020. godine.

Poduzeće je u srpnju 2019. godine podignulo još jedan kredit, no dugoročni, u iznosu od 2.970.000,00kn na rok otplate od 6 godina sa zadnjom ratom kredita koja stiže 31. prosinca 2025. godine. Svrha ovog kredita je financiranje ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije.

Grafikon 2: Financijski pokazatelji poduzeća od 2018.godine do 2020.godine

Izvor: Izrada autora prema izračunatim pokazateljima

Tvrtka Lokve d.o.o. u 2019. godini podignula je tri nova kredita. Pokazatelji likvidnosti su se u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu smanjili, osim pokazatelja trenutne likvidnosti koji se je povećao sa 0,0435 na 0,1608. Tvrtka je u 2020. godini unatoč pandemiji COVID 19 mogla trenutno otplatiti sve svoje obveze, što u 2019. godini nije bila u mogućnosti. Unatoč podizanju novih kredita u 2019. godini, zaduženost u 2020. godini nije se povećala nego je ostala skoro pa ista iz razloga što su dva kredita do sredine 2020. godine bila otplaćena. Pokazatelji profitabilnosti su se u

2020. godini povećali, no ne značajno, a razlog tome je što je tvrtka otplatila većinu kredita odnosno ostao je samo jedan sa otplatom do 2025. godine. Može se zaključiti da je tvrtka Lokve d.o.o. u promatranom razdoblju podizala kredite u svrhu investiranja kako bi poboljšala svoju proizvodnju.

Iako na Lokve d.o.o. pandemija nije značajno utjecala, svejedno je razvidno da je pandemija usporila ili unazadila poslovanje mnogih poduzeća u svijetu, bar na kraće vrijeme, prvenstveno jer je malo tko znao što ih očekuje. Velika poduzeća morala su uvesti strože mjere među zaposlenicima, a pojedine tvrtke uvodile su i rad od kuće za poslove koji se mogu obavljati na taj način. Najgore su prošla poduzeća kojima je zabranjen rad zbog opasnosti od širenja zarazne bolesti, unatoč brojnim mjerama pomoći koje su u to vrijeme stavljene na raspolaganje.

Pandemija je označila velik preokret u poslovanju i u razmišljanju, nekima je donijela profit, dok je drugima donijela nelagode koje su dovele čak i do zatvaranja. Krediti su omogućili likvidnost i nastavak poslovanja mnogim poduzećima u vrijeme pandemije.

U nadolazećem razdoblju za Lokve d.o.o., ali i za sva ostala poduzeća u RH, slijedi možda i najveća promjena u novijoj povijesti – prelazak na euro. Što će to značiti za poslovanje i kako će krediti funkcionirati u prijelaznom razdoblju saznat ćemo kroz nekoliko mjeseci.

6. Zaključak

Poduzeća u Republici Hrvatskoj mogu odabrati različite načine financiranja za svoje poslovanje, ovisno o roku raspoloživosti, o porijeklu izvora financiranja. Poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća pokazala se kao najefikasniji oblik financiranja.

Poslovne banke prilagođavaju se potrebama poduzeća i tako uzastopno proširuju proces odobravanja kredita poduzećima. S time dolazi do sve većeg broj kredita koji su izdani poduzećima, ali oni iziskuju više nadzora od banaka nego oni krediti koji su odobreni stanovništvu jer je poduzeće kompleksnije.

Kreditni su u današnjici za poduzeća postali „ustaljena praksa“, obzirom da je gotovo nemoguće održati likvidnost poduzeća bez financiranja putem kredita. Postupak podizanja kredita nije nimalo lak posao, postoji niz faktora koji utječu na to hoće li se u konačnici ostvariti kreditno financiranje, a kada do njega i dođe slijedi niz godina otplate, a u slučaju neplaćanja slijedi rizik od prisilne naplate ili naplate iz imovine – najčešće nekretnina. Poduzeća, kao i banke, procjenjuju potencijalnu dobit ili gubitak koji proizlazi iz kreditnog zaduživanja.

Kratkoročno financiranje traje kraće od godine dana, dok dugoročno financiranje ima rok duži od godine dana. Financiranje u razdoblju od jedne godine do maksimalno pet godina naziva se srednjoročno financiranje. Poduzeća se dugoročno financiraju samo kada je u pitanju dugoročna imovina ili dugoročne investicije, dok se za kratkoročno financiranje odlučuju u slučaju kupovine sitnog inventara, odnosno kratkoročne imovine ili kratkoročnih investicija. Za srednjoročno financiranje se odlučuju srednja ili mala poduzeća kod kupnje imovine koja će se koristiti kratkom roku.

Iz podataka o potražnji za kreditima za poduzeća može se zaključiti da kada banke smanje standarde za odobravanje kredita poduzećima, tada im i potražnja znatno poraste. Banke su prisiljene na takve pothvate zbog jake konkurencije na tržištu te se može očitati da poduzeća najviše podižu kredite za nove investicije. Analizom tvrtke Lokve d.o.o. koja se većim dijelom sama financira, no koristi podignute kredite za investiranje u proizvodnju i strojeve može se zaključiti da su za nju poslovne banke najbolji izvor financiranja. Podizanjem kredita smanjuju se pokazatelji likvidnosti poduzeću no ne u tolikoj mjeri da poduzeće ne može izvršiti svoje obveze.

Pokazatelji zaduženosti se poduzeću značajno ne povećavaju jer poduzeće može brzo podmiriti kratkoročne kredite jedino što se poduzeću smanjuje su pokazatelji profitabilnosti jer podizanjem kredita im se povećavaju rashodi.

Izbjeći kreditno financiranje poduzeća gotovo je nemoguće, ima svoje prednosti i nedostatke, no na tržištu ponude i potražnje njime se može osigurati opstanak i daljnji razvoj poduzeća.

Literatura

Knjige:

1. Gregurek, M., i N. Vidaković, Bankarsko poslovanje, Effectus,, Zagreb, 2018.
2. Ivanović, Z., Financijski menadžment, Sveučilište u Rijeci, Hotelijerski fakultet Opatija, 1997.
3. Rose, P.S., Menadžment komercijalnih banaka, Mate d.o.o., Zagreb, 2003.
4. Vidučić, Lj., Pepur, S. i M. Šimić Šarić, Financijski menadžment, RriF plus d.o.o, Zagreb, 2018.
5. Vukičević, M., *Financije poduzeća*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.
6. Vukičević, M., *Formule financije poduzeća*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.

Internetske stranice:

1. Lokve d.o.o., Specijalist u proizvodnji drvenih i drvo-aluminijskih prozora, [website], <https://www.lokve.com/o-nama/o-lokvama/>, (pristupljeno 17.08.2021.)
2. Hrvatska narodna banka, [website], <https://www.hnb.hr/> pristupljeno 18.05.2022.

Članak:

1. Bolfek, B., Stanić, M., S. Knežević, Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, 2012., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/126288> , (pristupljeno 21.02.2022.)

Popis tablica, slika i grafikona

TABLICA 1: HORIZONTALNA BILANCA PODUZEĆA U RAZDOBLJU OD 2016.GODINE DO 2020.GODINE (IZNOSI U 000 KN)	28
TABLICA 2: VERTIKALNA ANALIZA BILANCE PODUZEĆA U RAZDOBLJU OD 2016.GODINE DO 2020.GODINE (IZNOSI U 000KN)	30
TABLICA 3: IZRAČUN POKAZATELJA LIKVIDNOSTI PODUZEĆA LOKVE D.O.O.	32
TABLICA 4: IZRAČUN POKAZATELJA ZADUŽENOSTI PODUZEĆA LOKVE D.O.O.	33
TABLICA 5: IZRAČUN POKAZATELJA PROFITABILNOSTI PODUZEĆA LOKVE D.O.O.	33
SLIKA 1: KRATKOROČNI TROŠKOVI FINANCIRANJA (U KUNAMA BEZ VALUTNE KLAUZULE)	21
SLIKA 2: DUGOROČNI TROŠKOVI FINANCIRANJA (U KUNAMA S VALUTNOM KLAUZULOM)	22
SLIKA 3: KAMATNE STOPE BANAKA NA KREDITE NEFINANCIJSKIM PODUZEĆIMA PREMA IZNOSU	23
SLIKA 4: STANDARDI ODOBRAVANJA I POTRAŽNJA ZA KREDITIMA PODUZEĆA	24
SLIKA 5: RAST KREDITA PODUZEĆIMA PO NAMJENI	25
GRAFIKON 1: FINANCIJSKI POKAZATELJI PODUZEĆA OD 2016. GODINE DO 2018. GODINE. ...	35
GRAFIKON 2: FINANCIJSKI POKAZATELJI PODUZEĆA OD 2018.GODINE DO 2020.GODINE	36

Sažetak

Ana Jakovac

Poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća

U završnom radu navedeni su oblici financiranja poduzeća te su navedeni oblici kratkoročnih i dugoročnih kredita koje banka odobrava poduzećima. Kratkoročno financiranje je financiranje gdje izvori sredstava traju do godine dana dok kod dugoročnog financiranja izvori sredstava traju duže od godine dana. Kod srednjoročnog financiranja izvori sredstava traju od jedne do pet godina. U posljednjim poglavljima rada pomoću grafikona prikazani su standardi odobravanja kredita i potražnja za kreditima te troškovi kratkoročnog i dugoročnog financiranja. Na prikazu jednog odabranog poduzeća prikazana je uporaba kredita na poslovanje poduzeća. Analizom promatranog poduzeća može se zaključiti da poduzeća koja se većim dijelom sama financiraju podižu kredite zbog investiranja u proizvodnju te podignuti krediti ne utječu značajno na njihovo poslovanje.

Čak i najuspješnije tvrtke koriste poslovne banke kao izvor financiranja poduzeća. Zaduživanje ne može biti znak uspješnog poslovanja, ali kada se koristi u profitabilne svrhe može dovesti do istog, ovisno je o tome koja je namjena financiranja iz kredita.

Ključne riječi: kratkoročno financiranje, dugoročno financiranje, krediti, banke

Summary

Ana Jakovac

Commercial banks as a source of corporate financing

In the final paper, the forms of company financing are listed, as well as the types of short-term and long-term loans that the bank grants to companies. Short-term financing is financing where sources of funds last up to a year, while long-term financing sources of funds last longer than a year. With medium-term financing, sources of funds last from one to five years. In the last chapters of the work, the standards of loan approval and demand for loans, as well as the costs of short-term and long-term financing, are presented using graphs. The display of one selected company shows the use of loans for the company's operations. By analyzing the observed company, it can be concluded that companies that are mostly self-financed take out loans due to investment in production, and that the taken-out loans do not significantly affect their operations.

Even the most successful companies use commercial banks as a source of business financing. Borrowing cannot be a sign of successful business, but when it is used for profitable purposes it can lead to the same, depending on the purpose of financing from the loan.

Keywords: short-term financing, long-term financing, loans, banks